

22.6.2017

Liikenne- ja viestintäministeriö

Kirjaamo

kirjaamo@lvm.fi

Hämeen ammatti-instituutin Liikenneopetuskeskuksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi ajokorttilain muuttamisesta

Hämeen ammatti-instituutin Liikenneopetuskeskus kiittää lausuntopyynnöstä ja mahdollisuudesta ottaa kantaa muutosesitykseen ja esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Uudistuksen laajuus

Liikenne- ja viestintäministeriö on lähettänyt lausunnolle kuljettajakoulutusuudistuksen ehdotuksen ajokorttilain muuttamisesta. Nyt esitettävät muutokset muuttavat merkittävästi suomalaista kuljettajakoulutusjärjestelmää, jota tähän asti on kehitetty hyödyntäen alan parasta kansainvälistä tietoa ja osaamista ja joka edustaa kansainvälistä kärkeä.

Esityksen mukaan muutoksen tavoitteena on keventää ja selkeyttää ajokorttisääntelyä liikenneturvallisuuden vaatimukset huomioiden. Esityksen johdannon mukaan ajokorttiopetuksen toteutuksen vaatimuksia kevennetään ja kuljettajatutkintoa kehitettäisiin.

Koulutuksesta tutkintoon

Ehdotuksen mukaan kuljettajakoulutuksen toimintatapoja ja käytäntöjä muutettaisiin voimakkaasti nykyisestä opetuspainotteisesta järjestelmästä kohti tutkintopainotteista järjestelmää. Asian laajuuden ja vaikuttavuuden takia kyseessä on erittäin suuri, tulevaisuuteen suuntaava muutos, jonka vaikutukset ovat vaikeasti arvioitavissa varsinkin toimintakulttuurin muutosvaiheessa, joka kestää noin yhden sukupolven ajan. Haasteena tässä siirtymässä on mm. nykyinen yksittäisten toimijoiden ja työyhteisöjen toimintakulttuurin muuttumisen hitaus. Muutoksessa kaikki toimijat, myös ajo-oikeuden hankkijat huoltajineen, joutuvat muuttamaan käsityksensä ajotaidosta, sen hankkimisesta ja yleisemmin koulutuksen ja tutkinnon keskinäisestä suhteesta.

Katsomme, että näin suuri muutos opetuspainotteisesta järjestelmästä tutkintopainotteiseen edellyttää perusteellista, tutkittuun tietoon pohjautuvaa, kokonaisvaltaista valmistelua. Muutoksessa on otettava huomioon mm. miten eri toimijoiden käytännöt

22.6.2017

muuttuvat hitaasti. Toimintatavat ja tottumukset eivät muutu pelkillä säädösmuutoksilla ja viranomaismääräyksillä.

Nyt ehdotetussa on kuvattu opetuksen muutos tarkasti, mutta sen rinnalla olevaa tutkintoa melko kevyesti. Kun opetukseen liittyviä säädöksiä muutetaan näin voimakkaasti, olisi myös tutkinto säädettävä tarkemmin. Jatkossa tutkinto määrittelee uusilta kuljettajilta edellytetyn osaamisen ja siten myös koulutuksen sisällöt, opetussuunnitelmat ja viimekädessä myös opetuksen määrät.

Tutkintopainotteinen järjestelmä on käytössä toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa. Näiden tutkintojen osaamisvaatimukset on kirjattu Opetushallituksen antamiin määräyksiin, tutkinnon perusteisiin, jotka puolestaan ohjaavat vahvasti mm. tutkintoon valmentavaa koulutusta. Tutkinnon perusteet ovat haluttua osaamista yksityiskohtaisesti kuvaavia asiakirjoja, jotka ovat julkaistu tutkinnon vastaanottajien, opettajien ja oppilaiden käyttöön tavoitteena luoda yhteinen käsitys edellytetystä osaamisesta. Esimerkkinä liikenneopettajan erikoisammattitutkinto.

Ehdotuksessa olevasta painopisteen siirrosta opetuspainotteisuudesta tutkintopainotteisuuden yhteenvetona toteamme, että peruseriaate on hyvä: jokaiselle opetusta ja oppimista hänen henkilökohtaisten tarpeidensa mukaisesti. Tällöin kuitenkin tavoiteltava osaamistaso on kuvattava kyllin tarkasti ja yksityiskohtaisesti siten, että se antaa kaikille toimijoille kyllin kattavan ja ymmärrettävän käsityksen tavoiteltavasta osaamisesta.

Riskien tunnistamiseen liittyvät koulutukset

Vastuullisen kuljettajan osaamisen kaikkien osa-alueiden kartoittaminen tutkinnolla ei ole mahdollista ja täten näiden osa-alueiden pakollinen koulutus uusille on perusteltu.

Ehdotuksen mukaan B-luokan ajokorttia suorittavan on ennen tutkintoa saatava koulutus joka mm. lisää valmiuksia ajaa vaikeissa olosuhteissa. Koulutus sijoittuu ehdotuksen mukaan ennen tutkintoa.

Mielestämme koulutuksen tulisi sijoittua vasta tutkinnon jälkeiseen aikaan siten, että koulutukseen tulevilla uudella kuljettajalla olisi jonkin verran ajokokemusta: Omat kokemukset ja niiden ohjattu itsearviointi auttaisi uutta kuljettajaa ymmärtämään paremmin roolinsa vastuullisena kuljettajana ja toisaalta tutkinnon jälkeinen pakollinen koulutus antaisi paremmin mahdollisuuden muistuttaa uutta kuljettajaa siitä, että hän on kuljettajaurallaan vasta harjoitteluvaiheessa.

Mopo-opetus

Ehdotuksessa kuvataan kuljettajatutkinnon arviointikohteet (52§) siten, että ajokortin haltijalla on mm. oltava tarvittavat tiedot ja käytännön ajotaito toimiakseen vastuullisena kuljettajana.

22.6.2017

Mielestämme ajokortin haltijalle asetettujen vaatimusten varmistamiseksi tai toteamiseksi mopojen osalta, on esitykseen lisättävä joko vaatimus liikenteessä tapahtuvasta mopo-opetuksesta tai kuljettajatutkinto, joka sisältää ajamista liikenteessä.

Tutkintopainotteisuus puoltaisi ajatusta liikenteessä tapahtuvasta ajokokeesta. Tällöin ajo-opetuksen määrä ja sisällöt tulisivat määräytymään oppilaskohtaisesti toteutettavan ajokokeen mukaan.

Ajo-opetuksen toteuttaminen

Kannatamme esitykseen kirjattua periaatetta, jonka mukaan asetuksella määrätty määrä ajo-opetusta B- ja A-luokissa olisi varattu korttia suorittavan osaamistarpeiden tunnistamiseksi.

Ehdotamme, että osaamistarpeiden tunnistamisen avuksi julkaistaan kyllin yksityiskohtainen kuvaus em. osaamistavoitteista (vrt. ammattitutkintojen tutkinnon perusteet). Tällöin osaamistavoitteet ja osaamistarpeiden tunnistaminen muodostaisivat perusteet oppilaan henkilökohtaiselle opiskelusuunnitelmalle. Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteuttamisessa hyödynnettäisiin autokoulun opetussuunnitelmaa.

Ehdotamme myös, että pakollinen ajo-opetus osaamistarpeiden määrittämiseksi toteutettaisiin joko autokoulussa tai sellaisen opetuslupaopettajan toimesta, joka on osoittanut opetuslupaopettajakokeella tai muutoin hallitsevansa mm. vastuullisena kuljettajana toimimisen perusteet ja uuden kuljettajan osaamistavoitteet.

Lopuksi

Liikenneopetuskeskus toivoo, että uudistuksen ollessa näin suuri, sen vaikutuksia liikenneturvallisuuteen seurataan aktiivisesti ja edelleen toivomme valmiutta reagoida nopeasti kaikkien tiellä liikkujien turvallisuuden varmistamiseksi.

Lisätietoja lausuntoon liittyen antaa Pekka Ahlgren, pekka.ahlgren@hamk.fi

HÄMEEN AMMATTI-INSTITUUTTI OY

Ari Mikkola
rehtori